

31è Premi Protagonista Jove

Les tres reines

Guia de lectura a càrrec de Freddy Gonçalves

Fitxa

Autora: Magali Le Huche
Traductora: Montserrat Terrones
Il·lustradora: Magali Le Huche
Lloc d'edició: Barcelona
Editorial: Garbui Books
ISBN: 978-84-19393- 51-7

Resum

«Mare, aquest any soc botifarra de bronze»; llançant aquest crit per casa, la Mireille anuncia amb sarcasme que, per primer any, no ocupa el primer lloc a la llista de les botifarres de l'institut, una votació pública en què altres joves sotmeten a burla els cossos de les noies nominades. L'Astrid i la Hakima li han pres els dos primers llocs. Acostumada a un horror de concurs com aquest, la Mireille sap com evitar ser la víctima i esquivar el possible drama que pot generar aquesta classificació.

Que la seva mare, que està refent la seva vida al costat d'un altre home, sigui filòsofa ajuda a l'estoïcisme de la Mireille i ressalta la relació complexa entre mare i filla, explicada amb l'humor que desperta el fet que estiguin fartes l'una de l'altra. Tanmateix, en la trobada necessària entre les tres «guanyadores» del concurs, descobreixen que les seves històries i interessos apunten, per motius diferents, al 14 de juliol a París. Enmig d'una aventura travessada per l'humor, les aliances, els amors, el cansament, les complicacions familiars i una inesperada atenció mediàtica, *Les tres reines* desplacen l'assetjament escolar cap a un viatge molt més complex: el de tres joves intel·ligents, vulnerables, divertides i contradictòries que, sense convertir-se en heroïnes ni en exemple de superació, aprenen a reinventar-se, a enfrontar-se als seus dimonis personals i a riure's d'elles mateixes. Amb un traç acolorit, irònic i enèrgic, la novel·la gràfica barreja crítica social i lleugeresa en un *road trip* arriscat en què una mala casualitat acaba obrint pas a l'amistat.

Autora

Magali Le Huche (1979) va estudiar a l'escola Arts Déco d'Estrasburg. Els seus més de quaranta llibres il·lustrats per a infants i la seva col·laboració constant a la premsa francesa donen compte de la llarga trajectòria de Le Huche en el mercat editorial. El seu estil és inconfusible, perquè barreja humor i sensibilitat, i atorga un gran valor a la historieta com a possibilitat narrativa per a les infàncies i les joventuts. Entre les seves obres destaquen els llibres sonors de *Paco*, una sèrie per a la primera infància que s'ha traduït a vint-i-dues llengües. D'altra banda, l'èxit de la seva sèrie de còmics *Jean-Michel le Caribou* va donar lloc a una adaptació en dibuixos animats a França. Entre els múltiples premis que ha rebut, destaquen el Prix Sorcières al millor àlbum il·lustrat el 2006 per *Les sirènes de Belpescão*; el Pépète Bande dessinée de la Fira del Llibre Juvenil de Montreuil el 2021 per *Nowhere Girl* i, recentment, el Fauve spécial du Grand Prix Jeunesse a Angulema el 2024 per *Les tres reines*.

Les tres reines és una adaptació de la novel·la *Les Petites Reines*, de Clémentine Beauvais, publicada el 2015 per l'editorial Sarbacane. En el moment de la publicació, la novel·la va guanyar tres premis de literatura juvenil, va ser adaptada al teatre i va representar França a la llista IBBY, en la categoria de narrativa. Clémentine Beauvais és una autora francesa de literatura infantil i juvenil, investigadora i traductora. Actualment resideix al Regne Unit, on desenvolupa la seva tasca docent a la Universitat de York. La seva obra es caracteritza per combinar l'humor, la intel·ligència crítica i una mirada molt contemporània sobre l'adolescència.

Alguns elements interessants de l'obra

La reapropiació de l'insult

El detonant i motor de la novel·la és el concurs de botifarres, amb el qual en Malo, un dels assetjadors de l'institut, exposa públicament les joves que considera més vulnerables. Ell proposa i decideix, a les xarxes socials, quines noies de l'institut són les menys agraciades. Més que una broma col·lectiva, es tracta d'un exercici de poder d'un noi jove, normativament atractiu, que busca representar el fatxenda del lloc per mantenir el control. Durant tres anys, ell ha estat l'ànima d'aquest concurs, i la Mireille, que cada any ha format part de la llista, més per un revengisme que ve de preescolar que per la seva pròpia aparença personal, ha estat capaç de desarticlar-lo —en part, també, per la maduresa i l'estoïcisme adquirits després de conviure tota la vida amb la seva mare, una escriptora de filosofia frustrada—. En aquest sentit, l'educació que ha rebut a casa i els seus processos d'adaptació escolar estan estretament vinculats. Per aquesta raó, quan s'assabenta que dues noves joves ocupen els primers llocs del podi de botifarres de l'any i la deixen finalment amb el bronze, s'activa per buscar les seves dues companyes, encara que no les conegui, i oferir-los la força i el suport que necessiten davant d'aquest exercici d'assetjament escolar.

Aquestes altres «botifarres» són la joveníssima Hakima, d'origen franco-magrebí, i l'Astrid, una noia francesa amb gustos independents i els cabells tenyits de rosa. Aquest acostament inicial de la Mireille per mediar i oferir-los tranquil·litat es va transformant en un pla molt més complex, en què «botifarra» deixa de ser un insult per convertir-se en una eina de recerca personal.

Com diu la filòsofa nord-americana Judith Butler: «No necessitem ser “normals” per ser legítims». En aquest sentit, les tres noies decideixen desplaçar la brutalitat de l'exposició pública indesitjada cap a un espai de reapropiació del llenguatge. Prendre el terme despectiu i revaloritzar-lo, en aquest cas amb el seu significat literal, permet anul·lar-lo com a concepte estigmatitzant. És un desplaçament de la vergonya cap a l'empoderament i cap al reconeixement de

les seves identitats, com a peces dissidents d'allò normatiu.

En la novel·la gràfica *Les tres reines*, aquest és un dels primers elements que es mostren: com operen determinats mecanismes en l'adolescència vinculats a les classificacions, els malnoms, els rumors, les xarxes socials i els comentaris, dins i fora d'internet.

En aquest sentit, no es tracta d'estimular una idea romàntica sobre el poder performatiu del llenguatge, sinó d'observar com les tres noies aconsegueixen invertir l'insult i deixen de ser subjectes marginats per convertir-se en agents de la seva pròpia enunciació.

En aquest cas, l'humor no és només un element de poder per a elles, sinó també la manera com desmunten l'agressió a través del negoci de venda de botifarres que les portarà a creuar França per assolir les seves pròpies metes. En comptes d'amagar-se, es fan visibles. Pedalegen pel país reconeixent el valor de la botifarra. Però no només en un nom que canvien de significat a favor seu, sinó també en la manera com aquest nom es va fent públic i viral. Les xarxes també canvien la narrativa, i deixen de ser un nínxol escolar per generar un interès nacional: de la premsa, de qui segueix el seu viatge i d'influenciadores que busquen tornar a canviar el relat. És el cas de Mademoiselle Poumpoum, una creadora de continguts superficial que intenta parlar dels cossos d'aquestes noies i reinstal·lar el control sobre una manera de mirar l'altre condicionada per l'assetjament i l'enderroc.

La Mireille ha anat creixent i evolucionant com a dona fins a entendre i defensar no només la legitimitat del seu cos, sinó també la necessitat de donar suport a les seves amigues en els seus propis descobriments, com la primera menstruació de la Hakima o el fanatisme de l'Astrid. No es tracta d'un canvi brusc ni absolut, sinó d'una transformació generada a poc a poc, en l'evolució de la seva història i en la trobada constant i íntima amb les seves pròpies inseguretats. La novel·la tracta, en definitiva, de com construir eines col·lectives entre amigues per aprendre a anomenar-se de manera personal.

Una amistat incòmoda

[illegible]

Aquesta naturalitat dels esdeveniments, aquesta manera de ser tan representativa dels joves i l'humor com a eina generen una empatia immediata amb el procés d'aquestes tres noies i amb la manera com, en aquest suport, acaben sent amigues.

El viatge com a transformació

Les tres noies van acompanyades d'en Kader, un exmilitar de guerra que es desplaça en cadira de rodes després de perdre les dues cames. En Kader és el germà gran de la Hakima, l'interès amorós de la Mireille i el jove adult responsable de totes tres. Si bé les joves busquen recobrar el sentit del que ha passat durant aquesta aventura, en Kader també representa la inspiració de qui és capaç de continuar amb la seva vida més enllà de les circumstàncies imposades pel sistema. Anar amb elles, fent servir la seva cadira com una bicicleta més a la carretera, permet reflexionar sobre la resiliència a un altre nivell, en què la realitat és molt més violenta.

Les bicicletes (i la cadira de rodes) funcionen com a dispositiu narratiu i simbòlic. Moure's implica deixar enrere el lloc on es va produir la humiliació, però també travessar altres paisatges, altres trobades i altres mirades. El viatge permet que les protagonistes surtin de l'espai escolar i comprovin que la seva història no es redueix al judici dels companys; també permet que en Kader sigui capaç de reapropiar-se del món, sortint del poble i sent independent. En aquest sentit, la seva discapacitat no apareix com un tema o un problema en si mateix, sinó com un dels obstacles propis de la ruta cap a París. El relat es converteix així en una mena d'aventura picaresca contemporània, que barreja humor, mitjans de comunicació, cansament, menjar, imprevistos i escenes de celebració. La carretera permet que la novel·la gràfica respiri i que el conflicte no quedi tancat en un únic lloc, cosa que permet donar matisos a les seves pròpies maneres d'afrontar aquests conflictes. Els dilemes deixen de ser individuals i, en conseqüència, no només ells són capaços de veure's en l'altre, sinó que el lector pot arribar a identificar-s'hi i entendre's.

Possibles propostes per a una presentació suggerent de l'obra i la seva mediació:

ABANS

Parlem sobre la vergonya i els seus matisos

Si bé *Les tres reines* genera espais còmodes mediatos per l'humor, també és cert que desenvolupa una tendència a parlar de manera directa de temes que afecten els joves. Més que marcar un discurs progressista, la seva intenció és debatre de manera frontal alguns assumptes que hem naturalitzat i que continuen passant en l'entorn juvenil. Deixa, novament, una aparent autonomia als joves dins d'espais en què encara s'enfronten a la vulnerabilitat del sistema. En aquest sentit, més que fer servir la novel·la com a catalitzador per parlar d'aquests temes, potser toca desenvolupar-los des de la quotidianitat, com fa el mateix llibre.

Per aquesta raó, a manera d'obertura, es pot desenvolupar una primera pregunta incòmoda, però que no necessàriament programi la lectura:

Qui decideix el que fa vergonya? Quines coses se suposa que ens haurien de fer vergonya?

I atenció amb aquest matís: no es tracta de pensar en allò que ens avergonyeix, sinó en les coses que se suposa que han de fer vergonya. En aquest debat poden aparèixer exemples quotidians com la roba, el cos, la manera de parlar, la intensitat amb què algú participa, els gustos musicals o literaris, les fotos que es comparteixen a les xarxes socials o la manera d'ocupar l'espai. La idea no és que expliquin experiències personals, sinó que puguin identificar la vergonya com un mecanisme social.

Rànquing impossible

Proposa al grup una llista de rànquings absurds que no siguin nocius, sinó que, al contrari, permetin prendre aquest exercici com una possibilitat de revaloritzar qualitats desconegudes. Per exemple:

- «Les tres persones amb més capacitat per trobar endolls».
- «Les tres millors excuses per no respondre un missatge».

- «Les tres mirades més dramàtiques quan els protagonistes no es fan un petó».
- «Les tres millors botifarres que hem menjat a la vida».

En aquest sentit, la idea és pensar què passa amb aquest tipus de rànquings quan no hi ha implícit un estatus de poder, sinó una proposta comunitària per riure, descobrir-nos o valorar-nos per les nostres qualitats més peculiars. Es tracta de revertir la violència mitjançant el reconeixement.

Desglossant la coberta

Una de les particularitats de la coberta de *Les tres reines* és que enuncia l'èxit abans de parlar del llibre. És una imatge de celebració, festiva, en moviment.

- Què veiem a la portada? Quins elements destaquen?
- Deu ser un inici o un desenllaç? Què anuncien les portades?
- Quin tipus de vibra transmet la portada? Una història alegre, d'aventures?
- Quina importància pot tenir que les protagonistes apareguin en moviment?
- Quina relació poden tenir les tres noies?
- Semblen bones o deuen ser les dolentes de la història? Sempre hi ha dolentes?

En acabar la lectura, es pot tornar a la coberta i comprovar què anticipava realment.

DURANT

Les columnes

La Mireille se sent realment vulnerable quan els nois del llac comencen a ficar-se amb ella. És la primera vegada que l'entendem insegura amb el seu cos, ja que moltes vegades ha creat una cuirassa per poder enfrontar-se als altres. En aquest sentit, un bon exercici podria ser convidar els nois i noies a reconèixer, a mesura que avancin en la lectura, els moments en què les protagonistes semblen estar sota la mirada d'altres persones i els moments en què recuperen el control. Per fer-ho, poden organitzar dues columnes:

Quan altres les anomenen	Quan elles s'anomenen

Això permet observar com canvia el poder d'una paraula segons qui la diu, amb quina intenció i des de quin lloc.

Get ready with me per a un viatge

Una manera de replantejar com ens vinculem amb les xarxes socials és construir el nostre propi ecosistema. A mesura que avancem en la lectura, és important no només pensar quines coses ens serien útils en un viatge com el de la Mireille, la Hakima i l'Astrid, sinó també com registraríem nosaltres aquest viatge: com mostrariem el viatge de les tres reines? En quins punts ens fixariem? Per què crear «contingut» a partir d'aquest viatge? És «crear contingut» o és una manera de registrar petites conquestes humanes? A qui li interessaria veure o seguir aquest viatge? Seguir el viatge amplificaria el problema?

Per fer-ho encara més interessant, alguna de les persones lectores pot triar el personatge que prefereix i preparar una entrevista desenfadada per a xarxes. Després, se la pot convidar a fer aquestes preguntes a la resta del grup, perquè responguin com si fossin el personatge. D'aquesta manera, es pot debatre sobre la manera com cada lector o lectora interpreta els personatges que llegeix, però també sobre com aprèn a dimensionar el poder de les seves decisions durant el viatge.

Les bicicletes

Un dels objectes narratius importants del llibre és l'ús de les bicicletes, perquè això canvia la manera com les protagonistes s'enfronten al viatge i intervé en la seva imatge pública. La proposta és senzilla: si canvia el mitjà de transport, canvia la història. Proposa crear una història en què el mitjà de transport sigui un altre completament diferent. Després del repte creatiu de pensar en altres recorreguts, la veritable pregunta de tancament seria: en què afecta l'elecció del mitjà de transport en aquesta història? Les bicicletes són protagonistes?

DESPRÉS

L'escena que no hem vist

No cal «saber dibuixar». Poden fer servir símbols, globus de text, fletxes, taques, colors o composició. L'important és traduir l'experiència de lectura al llenguatge de la novel·la gràfica i recrear, en paral·lel, l'escena que ens ha faltat per veure.

Proposa imaginar una escena que podria ser al llibre, però no hi apareix:

- Una conversa entre dos estudiants que van participar en el rànquing.
- Una publicació a les xarxes després del viatge.
- Una trobada, anys després, entre la Mireille, l'Astrid i la Hakima.
- Una entrevista incòmoda a la televisió.

La nostra música vital

Es tracta de crear una llista col·lectiva. És una activitat senzilla, però té la intenció d'ampliar les possibilitats de coneixement i arxiu musical. Per fer-ho, de manera col·lectiva i anònima, cada persona que participi en l'activitat ha de recomanar alguna cançó de la qual se senti fan. Aquesta llista, composta de fragments de totes les personalitats lectores, serà el nostre acompanyament durant una setmana, com si fos la banda sonora del nostre viatge personal.

Quan passi la setmana, s'obrirà un espai de debat, sense que mai se sàpiga qui ha recomanat cada cançó. En aquest espai s'exploraran les sensacions que generen determinades cançons, el costum d'escoltar sempre un mateix estil de música i la diferència entre analitzar el que pot transmetre una melodia i el que diuen les lletres de determinades cançons.

Al final, entre tots, han d'organitzar aquesta llista com si fos l'acompanyament d'un viatge: pensar quina cançó hauria d'anar primer i quina després, amb quina començaria i amb quina acabaria. Aquesta manera de compondre una mena d'àlbum musical ens ajuda a comprendre la importància d'una narrativa que se sosté.

Ruta alternativa

Convida a dissenyar una ruta simbòlica inspirada en el llibre. No ha de ser per França o per París, sinó que pot ser una ruta pel barri o per la ciutat. Busca la manera d'enunciar els llocs importants de l'entorn i de reflexionar sobre com ens hi relacionem: les places, els parcs, els instituts, les biblioteques. Es tracta de registrar els espais dels quals ens apropiem, als quals pertanyem, i fins i tot de plantejar-nos com reassignificar aquells que ens fan sentir incòmodes. Pot convertir-se en un mapa il·lustrat personal.

Connexions musicals i altres lectures

Durant el viatge, l'Astrid comparteix amb les altres noies la seva experiència de la primera vegada que li va venir la menstruació. Més enllà de l'ibuprofèn, ressalta una forma diferent d'alleujament:

«Em tancava a la meua habitació amb Indochine en bucle» (p. 102).

Potser per això, per entendre en la seva totalitat la personalitat de l'Astrid, val la pena escoltar la música de la banda francesa de rock alternatiu Indochine. És el motor principal pel qual ella decideix embarcar-se en aquest viatge. Cançons com «La vie est belle», «Karma Girls» o «L'aventurier» (que canta durant l'escena del karaoke) no només permeten analitzar-ne les lletres, sinó també comprendre com les seves melodies i propostes estètiques formen part de l'atmosfera de la novel·la gràfica. En aquest sentit, convocar el grup de lectors a rellegir *Les tres reines* amb Indochine sonant de fons pot ser una bona experiència. Podria encaixar perfectament com a banda sonora del road trip d'aquests quatre personatges.

La cançó «3eme sexe», d'Indochine, també és important per al final del llibre, perquè no només la canten totes tres a París; la seva lletra també representa amb profunditat els diversos temes amb què dialoga aquest llibre.

Ara bé, val la pena aturar-se en la lletra de «L'aventurier», que fa una referència directa a Bob Morane, personatge de ficció creat per Henri Vernes i protagonista d'una extensa sèrie de novel·les d'aventures. Però més que quedar-nos únicament en aquesta referència, pot ser interessant explorar també els còmics de Bob Marone*, personatge francobelga creat per Yann i Didier Conrad als anys vuitanta com a paròdia de l'heroi aventurer. Aquest Bob conserva l'impuls de l'aventura, però el desplaça cap a la irreverència, l'humor i la sàtira. La intenció seria trobar altres referents del còmic en què l'aventura no apareix només com a gest heroic, sinó també com una possibilitat de desmuntar els seus propis codis.

*Si voleu saber més de Bob Marone podeu consultar la Viquipèdia:

[https://ca.wikipedia.org/wiki/Bob_Morane_\(comics\)](https://ca.wikipedia.org/wiki/Bob_Morane_(comics))

De fet, també pot ser interessant aturar-se en les llegendes de la roca de Solutré, un dels llocs que travessa la novel·la gràfica. Durant molt de temps va circular la imatge d'uns caçadors prehistòrics que conduïen ramats de cavalls salvatges fins al capdamunt de la roca per fer-los caure al buit. Tot i que avui se sap que aquesta escena pertany més a l'imaginari popular que a la realitat arqueològica, la llegenda permet obrir una conversa molt suggeridora sobre com es construeixen els relats d'aventura: quina part neix dels fets, quina part de la ficció i quina part de la necessitat humana de convertir un paisatge en mite. I en aquest cas, a més, de com l'humor pot intervenir en la mirada cap a l'aventura.

En plataformes de productes audiovisuals

Si tens curiositat per històries que explorin l'amistat entre noies, l'humor com a forma de resistència i l'adolescència viscuda des del desconsort, *Derry Girls* pot ser una bona referència. La sèrie segueix un grup de noies desllenguades, imperfectes i molt gracioses que sobreviuen a un context hostil sense convertir-se en heroïnes. Té aquesta energia de «som un desastre, però juntes funcionem», molt propera a la manera com *Les tres reines* construeix l'aliança entre les seves protagonistes.

També es pot veure *Little Miss Sunshine*, una pel·lícula que, tot i que no passa en un institut, comparteix diversos temes amb la novel·la gràfica: el viatge per carretera, el concurs, el cos, la família disfuncional i una crítica molt lúcida a les normes absurdes de l'èxit i de la bellesa. La història d'una família que travessa el país en una furgoneta per portar una nena a un concurs de bellesa infantil permet pensar com es construeix la vergonya, però també com pot desactivar-se des de l'humor, l'afecte i la raresa compartida.

En videojocs, també pot ser interessant acostar-se a *Sayonara Wild Hearts*, de Simogo i Annapurna Interactive, un videojoc musical que funciona gairebé com un àlbum pop interactiu. La història parteix d'una jove amb el cor trencat que travessa un univers de motos, carreteres impossibles, persecucions, ball, espases i cançons per retrobar-se amb una versió transformada d'ella mateixa. La seva relació amb *Les tres reines* no passa per l'argument, sinó per la manera com converteix una ferida íntima en una

experiència de moviment, música i reconstrucció personal. Com passa amb la Mireille, la Hakima i l'Astrid, aquí el viatge no serveix només per desplaçar-se, sinó per recompondre una identitat, travessar la vergonya, i sortir-ne amb una imatge més poderosa d'una mateixa.

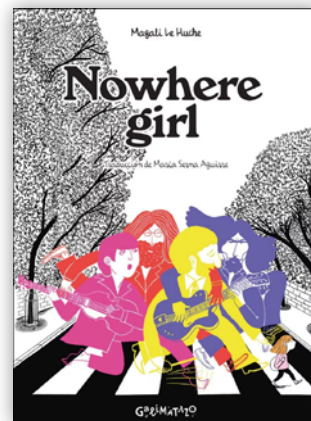
Connexions amb altres llibres

Marrón: memorias, de Rocío Quillahuaman (Blackie Books, 2022). Són unes memòries plenes de ràbia, sinceritat i humor; el desfogament d'una autora reconeguda a Espanya per les seves divertides animacions. El llibre explora la seva infantesa i joventut des d'una mirada travessada pel racisme, la misogínia, la migració i la necessitat de construir una veu pròpia.

Persèpolis, de Marjane Satrapi. Obre la possibilitat de conversar sobre l'adolescència, la filosofia, la identitat i allò polític, transitant de l'aparent senzillesa de la seva estètica a la profunditat de la seva reflexió. Com *Les tres reines*, també mostra com una veu jove pot mirar el món adult amb lucidesa però sense deixar de banda una enorme capacitat crítica.

Només passarem per allà amb la bici, d'Ellen Strömberg. La novel·la segueix dues amigues adolescents en un poble petit, on la bicicleta es converteix en una manera de moure's, buscar emocions, provar identitats i sentir que la vida està a punt de començar. Pot dialogar molt bé amb *Les tres reines* per la presència de les bicis, l'amistat, el desig d'aventura i aquella sensació adolescent que quedar-se quieta també pot ser una manera de perdre's alguna cosa.

I, finalment, *Nowhere Girl*, de la mateixa autora, Magali Le Huche. No només permet continuar explorant l'obra de l'autora des d'una clau autobiogràfica i adolescent; també mostra, novament, com la música acompanya la construcció d'una sensibilitat pròpia. És un relat íntim sobre l'apartament de l'espai escolar, que ajuda a llegir *Les tres reines* des d'un altre lloc: no només com una aventura col·lectiva, sinó també com una obra travessada per la formació d'una mirada personal.

Preguntes especials

- Per què el llibre es titula Les tres reines? Com passen les protagonistes de ser considerades «les tres botifarres» a ser anomenades «reines»? Què significa la paraula «reines» en el context d'aquests tres personatges?
- La història comença amb les tres noies fent-se virals per culpa del ciberassetjament, però, a mesura que avança la trama, es tornen virals pel seu viatge per França. En el món actual, quina diferència hi ha entre ser popular i tenir visibilitat?
- La Mireille, acostumada al rànquing de les botifarres, es pren amb ironia estar en tercer lloc aquesta vegada, però a la Hakima i a l'Astrid els fa mal. Quan una burla forma part d'un joc i quan comença a fer mal?
- Què penses del malnom «botifarra»? És ofensiu, graciós o absurd? Són vàlids els malnoms amistosos? Quin és el límit de l'humor?
- Quin paper compleix l'humor en la història? Protegeix, incomoda o allibera?
- En quins moments les protagonistes deixen de reaccionar davant dels altres i comencen a decidir per elles mateixes?
- Com representa Magali Le Huche els cossos? Es pot arribar a sentir identificació amb les seves il·lustracions?
- En Kader, en part, les acompanya en el viatge per protegir la seva germana Hakima, però acaba convertint-se també en un repte personal. Què representa en Kader en el viatge? Què significa el viatge per a ell?
- La Mireille seria menys insegura amb el seu cos si no li agradés en Kader?
- Les persones adultes del llibre solen ser força permissives. Canviaries la manera de comportar-se de la gent adulta en la història? Què t'agradaria que passés?
- En la relació de la Mireille amb la seva mare, sempre apareix el retret que ella no hagi publicat el seu llibre de filosofia. Per què és important per a la Mireille que la seva mare publiqui aquest llibre?
- L'Astrid abraça el fanatisme per un grup musical com una forma de vida. Què significa ser fan? Pot un fanatisme sa arribar a ser un refugi?
- De quina manera les transforma el viatge?
- El final repara el que ha passat? L'Astrid, la Hakima i la Mireille aconsegueixen complir el seu propòsit? Quina és la conclusió real d'aquest llibre?